

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 532/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa prerokoval vyhlásenie [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátkou JUDr. Mariannou Lechmanovou, Štúrova 20, Košice, o odmietnutí sudkyne Ústavného súdu Slovenskej republiky Marianny Mochnáčovej pre jej predpojatosť vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. I. ÚS 255/2017 a takto

r o z h o d o l :

Sudkyňa Ústavného súdu Slovenskej republiky Marianna Mochnáčová **n i e j e v y l ú č e n á** z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. I. ÚS 255/2017.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. Mariannou Lechmanovou, Štúrova 20, Košice, súčasťou ktorej bola „*námietka zaujatosti konajúcej sudkyne*“ Marianny Mochnáčovej pre jej predpojatosť (konanie o sťažnosti vedené ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 255/2017).

Predmetom konania vedeného ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 255/2017 je rozhodovanie o sťažnosti sťažovateľa vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 129/2009.

Sťažovateľ podanú námietku predpojatosti odôvodnil tým, že na sudkyňu ústavného súdu Mariannu Mochnáčovú „*podal trestné oznámenie pre korupčné správanie, ohováranie osoby sťažovateľa a pod., a to priamo na Generálnu prokuratúru SR. Existencia podaného trestného oznámenia bez ohľadu na výsledok trestného konania je odôvodnená pre vylúčenie sudkyne z prejednávania právnej veci sťažovateľa, keďže vznikli dôvodné pochybnosti o objektívnosti a nezáujatosti tejto sudkyne.*“.

Sudkyňa ústavného súdu Marianna Mochnáčová vo svojom vyjadrení z 25. júla 2017 uviedla:

„Obdobnú námietku sťažovateľ vzniesol aj v konaniach vedených pod sp. zn. Rvp 16880/2014, sp. zn. Rvp 5408/2015 a sp. zn. Rvp 6123/2015, o ktorých ústavný súd rozhodol uzneseniami sp. zn. II. ÚS 381/2015 zo 17. júna 2015, sp. zn. II. ÚS 413/2015 z 23. júna 2015 a sp. zn. II. ÚS 528/2016 z 23. júna 2016.

Navrhujem preto, aby bolo ďalej postupované podľa § 28 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Zároveň prehlasujem, že v predmetnej veci sa necítim byť predpojatá.“

II.

Podľa § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje.

Podľa § 28 ods. 2 druhej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

Podľa čl. IV odseku 1 písm. a) rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2017 do 28. februára 2018 v znení dodatku č. 1 k rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2017 do 28. februára 2018 (ďalej len „rozvrh práce“) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhoduje druhý senát, ak ide o sudcov prvého senátu.

V súlade s čl. II ods. 3 rozvrhu práce II. senát ústavného súdu pracuje v tomto zložení Ladislav Orosz – predseda senátu, Ľudmila Gajdošíková a Lajos Mészáros.

Ústavný súd v súvislosti s námietkou predpojatosti sťažovateľa zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. Barak, A. Judge in a Democracy. Princeton

University Press 2008, s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (nemo iudex in causa sua; porov. bod 5 usnesení Nejvyššího správního soudu České republiky z 11. 6. 2010, čj. Nao 46/2010-78; www.nssoud.cz), a vôbec o popretie zmyslu súdnictva a práva. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému.

Z pohľadu ľudsko-právneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti. Táto judikatúra sa vyvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgium, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poland, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (Olujic v. Croatia, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinsky v. The Czech Republic, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absencia zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prejednávanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prejednanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. „Justice must not only be done, it must also be seen to be done.“ Podľa ESLP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia súdy v spoločnosti

vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Lithuania, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná.

V predmetnej veci sťažovateľ namieta, že podal na sudkyňu trestné oznámenie a že táto skutočnosť bez ďalšieho a bez ohľadu na výsledok trestnej veci má viesť k jej vylúčeniu. Z uznesenia sp. zn. II. ÚS 413/2015 (bod 4) ústavný súd zistil, že námietka sťažovateľa môže tiež súvisieť s rozhodovaním vo veci sp. zn. I. ÚS 579/2014, kde I. senát ústavného súdu rozhodol o porušení práv sťažovateľa s tým, že mu nebolo priznané finančné zadost'učinenie.

Vychádzajúc z vyjadrenia sudkyne, možno konštatovať, že o subjektívnu zaujatosť tu nejde, a nemožno o nej uvažovať ani z iných skutočností.

Z hľadiska objektívneho testu by sa mohlo na prvý pohľad, ľudsky prirodzene, zdať, že samotné podanie trestného oznámenia vzbudí v označenej osobe negatívne emócie, a tak predpojatosť. Právny pohľad je však odlišný. Podaním trestného oznámenia by účastník konania mohol manipulovať s pozíciou zákonného sudcu, ktorá je objektívne daná. Okrem tohto sudcovia by mali byť vybavení takou profesionalitou, ktorá ich robí odolnými proti takýmto podnetom (Zvlášť konanie o priet'ahoch je rutinnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu.). Samotné podanie trestného oznámenia bez pristúpenia iných relevantných skutočností nemôže viesť k vylúčeniu sudcov. Ústavný súd to vo vzťahu k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky naznačil v uznesení sp. zn. IV. ÚS 385/2011.

Taktiež nie je dôvodom vylúčenia sudcu postup v iných konaniach (v súlade s § 53 ods. 3 Civilného sporového poriadku ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.).

V uznesení sp. zn. II. ÚS 413/2015 ústavný súd uviedol, že rozhodovanie podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde na základe vyhlásenia sťažovateľa zo 14. mája 2015 nie je v tomto prípade dôvodné. Z obsahu predloženého vyhlásenia je totiž zrejmé, že sťažovateľom uplatnený dôvod vylúčenia sudkyne Marianny Mochnáčovej spočíva primárne v postupe prvého senátu vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 579/2014, kde prvý senát ústavného súdu síce rozhodol o porušení práv sťažovateľa, ale mu nepriznal primerané finančné zadosťučinenie. Podľa názoru ústavného súdu podanie trestného oznámenia nemôže byť automaticky samo osebe dôvodom na jeho vylúčenie z rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa, ktorý trestné oznámenie podal. Keďže po preskúmaní vyhlásenia sťažovateľa zo 14. mája 2015 a vyjadrenia sudkyne ústavného súdu Marianny Mochnáčovej z 18. mája 2015 druhý senát ústavného súdu nezistil také skutočnosti, ktoré by podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde viedli k jej vylúčeniu z výkonu sudcovskej funkcie v danej veci, rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia (obdobne aj uznesenie ústavného súdu II. ÚS 528/2016 z 23. júna 2016).

Ústavný súd konštatuje, že podanie trestného oznámenia samostatne, prípadne s trestným oznámením súvisiacim s postupom sudkyne Marianny Mochnáčovej v predchádzajúcom konaní sp. zn. I. ÚS 579/2014 nenapĺňajú podmienky na vylúčenie sudkyne pre predpojatosť, preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2017